

5. Melyek az ENSZ fő szervei? Ismertesd ezek felépítését, feladatait!
6. Ellentmond-e a Biztonsági Tanács szervezeti felépítése az ENSZ Alapokmányának?
7. Melyik nemzetközi szervezet tekinthető az ENSZ elődjének? Miért volt szükség egy hatásosabb szervezet létrehozására? Mi biztosítja az ENSZ hatékonyabb fellépését?
8. Milyen esetben kerülhet sor szankciók alkalmazására, s milyen szankciókat említ a forrás?
9. Vítassátok meg, korlátozza-e az ENSZ a tagállamok önállóságát! Minden tagállam egyenrangú a világszervezetben?
10. A 42–43. cikkben az ENSZ fegyveres fellépéséről esik szó. Hogyan nevezik az ENSZ fegyveres erejét, s hogyan jön létre? Tüntesd fel rajzos térképen, hogy a Föld mely területein alkalmazták már ezt a fegyveres erőt!

2. CHURCHILL FULTONI BESZÉDE (1946. MÁRCIUS 5.)

...Most rátérek a második veszélyre¹, amely az otthonokat és az egyszerű népet fenyegeti: a zsarnokságra. Nem lehet észre nem vennünk azt a tényt, hogy azok a szabadságjogok, amelyeket az egyének élveznek az egész Brit Birodalomban, nem érvényesülnek jelentős számú országban, amelyek közül egyesek igen hatalmasak. Ezekben az államokban ellenőrzést kényszerítenek az egyszerű népre különböző fajtájú politikával, amely idegen a demokrácia előtt. Az államhatalmat korlátozás nélkül gyakorolják diktátorok vagy oligarchiák, amelyek egy előjogokat élvező párton és egy politikai eljárásmodon keresztül működnek. Napjainkban, amikor olyan sok a nehézség, nem feladatunk beavatkozni olyan országok belső ügyeibe, amelyeket nem hódítottunk meg háborúban. Félelem nélkül kell azonban állandóan hirdetnünk a szabadság és az emberi jog elveit, amelyek az angolul beszélő világ közös örökségét jelentik, és amelyek a Magna Chartán, a Bill of Rights-on, a Habeas Corpuson, az esküdtbíróóságokon és az angol országos szokásjogon át dicsőbb kifejezésükhöz jutnak el a Függetlenségi Nyilatkozatban. Mindez azt jelenti, hogy minden ország népének joga van és hatalmának kell lennie alkotmányos keretek között szabad titkos választások alapján megválasztani vagy megváltoztatni annak a kormánynak a jellegét vagy formáját, amely alatt élnek, hogy szólás- és gondolat szabadságnak kellene uralkodnia, hogy a bíróságoknak a végrehajtó hatalomtól függetlenül és minden párt befolyásától mentesen kellene érvényre juttatni a törvényeket, amelyek elnyerték a nagy többség széles körű hozzájárulását vagy amelyeket szentesített az idő és a szokás. Ilyen módon kellene biztosítani minden ember szabadságát. Ez az angol és az amerikai nép üzenete az emberiségnek. Prédikáljuk azt, amit gyakorolunk, és gyakoroljuk azt, amit prédikálunk. [...]

Árnyék borult arra a színpadra, amelyet legutóbb a szövetségesek győzelme megvilágított. Senki sem tudja, mit szándékozik tenni Szovjet-Oroszország és nemzetközi kommunista szervezete a közvetlen jövőben, sem azt, hol vannak korlátai, ha vannak egyáltalán korlátai expanziós és követőket toborzó irányzatainak. Nagy csodálattal és tisztelettel adózom a bátor orosz népnek és háborús bajtársamnak, Sztálin generalisszimusznak. Rokonszenv és jó szándék

¹ Churchill korábban arról beszélt, hogy mindenképpen el kell kerülni egy újabb háborút.

van Angliában – és nem kételkedem benne, hogy itt is – Oroszország népei iránt, valamint az az elhatározás, hogy minden nehézség és visszaütés ellenére kitartunk a tartós barátság megteremtése mellett. Megértjük, hogy Oroszországnak szüksége van a biztonságra nyugati határait illetően a német agresszió minden megismétlődésével szemben. Szívesen látjuk Oroszországot az őt megillető helyen a világ vezető nemzetei között. [...] Ennek ellenére, kötelességem önök elé terjeszteni egyes tényeket Európa jelenlegi helyzetéről.

A Balti-tenger mellett fekvő Stettintől² az Adriai-tenger mentén fekvő Triesztig vasfüggöny ereszkedik le Európára. E vonal mögött vannak Közép- és Kelet-Európa régi államainak összes fővárosai – Varsó, Berlin, Prága, Bécs, Budapest, Belgrád, Bukarest és Szófia. Mindezek a híres városok és országuk lakossága a szovjet szférában fekszik, és valamilyen formában alá van vetve nemcsak a szovjet befolyásnak, hanem Moszkva egyre nagyobb mértékű ellenőrzésének. Egyedül a halhatatlan dicsőségű Athén dönthet szabadon jövőjéről egy angol, amerikai és francia megfigyelés mellett tartott választáson. Az oroszok által irányított lengyel kormány felbátorították, hogy jogtalanul nagy területet foglaljon el Németországból, és most a németek millióit úzik ki tömegesen olyan fájdalmas mértékben, amelyenről nem is álmodtak. A kommunista pártokat, amelyek ezekben a kelet-európai államokban igen kicsik voltak, hatalomra emelték, amely hatalom meghaladja a pártok létszámát, és ezek a pártok most mindenütt arra törekszenek, hogy megszerezzék a totális ellenőrzést. Majdnem minden esetben rendőrkormányok uralkodnak és mostanáig, Csehszlovákiát kivéve, sehol sincs igazi demokrácia. Törökországot és Perzsiát mélységesen megriasztják és megzavarják azok a követelések, amelyeket velük szemben támasztanak, továbbá az a nyomás, amelyet a moszkvai kormány rájuk gyakorol. Az oroszok Berlinben megkísérlik, hogy Németország általuk megszállt övezetében egyfajta kommunista pártot hozzanak létre, miközben speciális kedvező bánásmódban részesítik a baloldali német vezetőket.

Amikor múlt év júniusban a harcok véget értek, az amerikai és az angol hadseregek egy korábbi megállapodás értelmében visszavonultak nyugat felé – egyes pontokon 150 mérföldnyire is – egy közel 400 mérföldes arcvonalon, hogy engedjék, hogy az oroszok szállják meg ezt a hatalmas területrészt, amelyet a nyugati demokráciák hódítottak meg. Ha most a szovjet kormány megkísérli, hogy külön akcióval egy kommunistabarát Németországot létesítsen ezen a területen, ez újabb komoly nehézségeket idéz elő az angol és az amerikai övezetben, és a vereséget szenvedett németeknek lehetőséget nyújt arra, hogy árverésre kínálják fel magukat a Szovjetunióknak és a nyugati demokráciáknak. [...]

Az Európát átszelő vasfüggöny előtt van más ok is a nyugtalanságra. [...] Az orosz határoktól távol fekvő sok országban [...] és világszerte mindenütt kommunista ötödik hadoszlopok vannak, amelyek teljes egységben és teljes en-

² Stettin: német város az Odera Balti-tengeri torkolatánál. 1945-ben Lengyelországhoz került, s ekkortól a lengyel neve ismert: Szczecin.

gedelmességben működnek azoknak az utasításoknak értelmében, amelyeket a kommunista központból kapnak. A Brit Commonwealth-et és az Egyesült Államokat kivéve, ahol a kommunizmus a gyermekkorát éli, a kommunista pártok, illetve ötödik hadoszlopok egyre növekvő kihívást és veszélyt jelentenek a keresztény civilizációra. [...]

Nem hiszem azt, hogy Oroszország háborút kíván. Ők a háború gyümölcseit kívánják és hatalmuknak és tanításaiknak végtelen kiterjesztését. Nekünk most meg kell vizsgálni, amíg időnk van rá, a háború tartós megelőzését, és a szabadság és a demokrácia feltételeinek megteremtését minden országban a lehető leghamarabb. [...] Abból, amit a háború alatt orosz barátainknál és szövetségeseinknél láttam, arra a meggyőződésre jutottam, hogy semmi sincs, amit annyira csodálnának, mint az erőt, és semmivel szemben nem táplálnak kevesebb tiszteletet, mint a katonai gyengeséggel szemben. [...] Ha a nyugati demokráciák összetartanak, szigorúan ragaszkodva az ENSZ Alapokmányának elveihez, hatalmas lesz befolyásuk ezen elvek támogatására [...]. Ha azonban egyenetlenség támad köztük vagy botladoznak kötelességük teljesítésében és engedik, hogy ezek a rendkívül fontos évek kihasználatlanul múljanak el, akkor valóban katasztrófa zuhanhat ránk.

Forrás: Halmosy II., 63–68.

1. Pontosan hol (ország, város, intézmény) és milyen alkalomból mondta el Churchill ezt a beszédet? Milyen funkciót viselt ekkor Churchill?
2. Miért minősíti a Szovjetuniót zsarnoki hatalomnak? Milyen konkrétumokkal bizonyítja állítását?
3. Az angolszász világ mely értékét helyezi szembe a szovjet hatalommal?
4. Kiselőadásban ismertessétek, mit tartalmaznak a Churchill által említett dokumentumok: a Magna Charta, a Bill of Rights, a Habeas Corpus és a Függetlenségi Nyilatkozat!
5. A beszéd alapján oszd két csoportra a szovjet befolyás által veszélyeztetett országokat!
6. Milyen konkrét politikai változásokra utal a beszéd? Európa mely területét tartja hatalmi szempontból a legneuralgikusabb pontnak Churchill?
7. Milyen feltételek biztosíthatják Churchill szerint a tartós békét?
8. Vitassátok meg, hogy értelmezhető-e a beszéd a Szovjetunió elleni háborúra való felszólításként!
9. A beszéd mely részlete használható a fegyverkezési verseny megindoklására?

3. CHURCHILL BESZÉDE A ZÜRICHI EGYETEMEN (1946. SZEPTEMBER 19.)

...Európa tragédiájáról szeretnék ma Önöknek beszélni. A nyugati világ minden nagy ősi embertípusának hazája ez a nemes kontinens, amely nagyjából magába foglalja a világ legszebb és legműveltebb vidékeit, amellet pedig mérsékelt és kiegyenlített éghajlattal rendelkezik. Itt van a keresztény hit és a keresztény etika forrása, a kultúra, a művészetek, a filozófia és úgy az ókori mint az újkori tudomány nagy részének kiindulópontja. Ha Európa egyszer egyesülten venné ki részét a közös örökségből, akkor határtalan lenne a boldogság, a jólét és a dicsőség, amit három- vagy négyszáz-millió ember élvezne. Most azonban romokban a béke, és összetört az emberek jövőképe Európában,